

Anbefalinger for statistikkutvikling på matsvinn i Norge

*PRIMÆRNÆRINGEN, MATINDUSTRI, GROSSIST, DAGLIGVAREHANDEL,
SERVERINGSBRANSJEN, FORBRUKER*

ARBEIDSGRUPPEN FOR STATISTIKK UNDER INTENSJONSAVTALEN FOR
REDUKSJON AV MATSVINN

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	4
1 Anbefalinger for statistikkutvikling på matsvinn i Norge	5
1.1 Innledning.....	5
1.2 Mandat	5
1.3 Organisering av arbeidet og prosess	6
1.3.1 Prosess.....	7
1.4 Videre arbeid mot bindene avtale om reduksjon av matsvinn	7
1.5 Mål.....	8
1.5.1 Overordnet mål, delmål og revisjon.....	9
1.6 Rapportering og rapporteringsfrekvens.....	12
1.7 Modeller for organisering av statistikkarbeidet.....	12
1.8 Kostnader for etablering, videreutvikling og drift av statistikk.....	14
2 Anbefalinger for statistikkutvikling, blå sektor	16
2.1 Status primærnæringen	16
2.2 Status industriledet	17
2.3 Statistikkutviklingsbehov.....	17
2.4 Rapportering.....	18
2.4.1 Hyppighet/frekvens innrapportering	18
2.5 Indikatorer	18
2.6 Mål.....	19
2.6.1 Delmål blå sektor.....	20
3 Anbefalinger for statistikkutvikling, grønn sektor	21
3.1 Status.....	21
3.2 Statistikkutviklingsbehov.....	21
3.3 Rapportering.....	22
3.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering	23
3.4 Indikatorer	23
3.5 Ressursutnyttelse	23
3.6 Mål.....	24
3.6.1 Delmål ulike sektorer.....	24
4 Anbefalinger for statistikkutvikling, matindustri.....	25
4.1 Status, matindustri	25
4.2 Statistikkutviklingsbehov.....	25
4.3 Rapportering.....	25
4.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering	25

4.4	Indikatorer.....	26
4.5	Økt ressursutnyttelse	27
4.6	Mål.....	27
4.6.1	Delmål ulike sektorer.....	27
5	Anbefalinger for statistikkutvikling, grossistledet.....	28
5.1	Status.....	28
5.2	Statistikkutviklingsbehov.....	28
5.3	Rapportering.....	28
5.3.1	Hyppighet/frekvens innrapportering	28
5.4	Indikatorer.....	28
5.5	Økt ressursutnyttelse	29
5.6	Mål.....	30
5.6.1	Delmål ulike sektorer.....	30
6	Anbefalinger for statistikkutvikling, dagligvarehandelen.....	31
6.1	Status.....	31
6.2	Statistikkutviklingsbehov.....	31
6.3	Rapportering.....	31
6.3.1	Hyppighet/frekvens innrapportering	32
6.4	Indikatorer.....	32
6.5	Økt ressursutnyttelse	33
6.6	Mål.....	33
6.6.1	Delmål ulike sektorer.....	33
7	Anbefalinger for statistikkutvikling, serverings- og overnattingsbransjen	34
7.1	Status.....	34
7.1.1	Øke datagrunnlaget ved å inkludere kiosk, bensin og service	34
7.2	Statistikkutviklingsbehov.....	34
7.3	Rapportering.....	34
7.3.1	Hyppighet/frekvens innrapportering	34
7.4	Indikatorer.....	35
7.5	Økt ressursutnyttelse	35
7.6	Mål.....	36
7.6.1	Delmål ulike sektorer.....	36
8	Anbefalinger for statistikkutvikling, forbruker/husholdninger	37
8.1	Status.....	37
8.2	Statistikkutviklingsbehov.....	37
8.3	Rapportering.....	37

8.3.1	Hyppighet/frekvens innrapportering	38
8.4	Kostnader for innsamling av data.....	38
8.5	Indikatorer.....	39
8.6	Mål.....	39
8.6.1	Delmål.....	39

Sammendrag

Myndighetene og matbransjen undertegnet i mai 2015 en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn i Norge. Under denne avtalen ble det etablert to arbeidsgrupper, der den ene arbeidsgruppen skulle identifisere tiltak for å redusere matsvinnet, og den andre skulle etablere kunnskapsgrunnlaget for statistikk for matsvinn. Arbeidsgruppene har på statistikkområdet vært ledet av Miljødirektoratet og for tiltaksområdet Matvett AS.

Mandatet for arbeidsgruppene har vært:

«Arbeidsgruppene har ansvar for å levere en delrapport med klare anbefalinger på områdene statistikk, indikatorer, rapportering, årsaker, tiltak og reduksjonspotensial. Arbeidsgruppene utarbeider sine anbefalinger og deler disse med styringsgruppen i god tid før fellesseminarene. Involverte aktører har mulighet til å justere forslagene.»

Anbefalingene i dette dokumentet baseres på innspill fra partene under intensjonsavtalen og et/en kunnskapsgrunnlag/rapport "Datagrunnlag for matsvinn og forslag til organisering av rapporteringsprogram for matsvinn i Norge" utarbeidet av Østfoldforskning på oppdrag fra Miljødirektoratet.

På bakgrunn av mandatet gis det i dette dokumentet sektorvise:

- anbefalinger for spesifikk statistikkutvikling i de ulike sektorene
- anbefalinger for hvilke indikatorer som kan brukes for å fremstille størrelsen på matsvinnet
- anbefalinger knyttet til rapportering og rapporteringsfrekvens av de ulike indikatorene

Sektorene inkludert i anbefalingene for statistikkutvikling er primærnæringen hhv blå og grønn sektor, matindustrien, grossistledet, dagligvarehandelen, serverings- og overnattingsbransjen, og forbruker/husholdningsledet.

Dokumentet inneholder også korte drøftelser og forslag til overordnede mål og delmål for reduksjon av matsvinn. Det gis en kort omtale av mulige modeller for organisering av statistikkarbeidet fremover, og noen overordnede vurderinger knyttet til kostnader for generering av statistikk. Vi har ikke oppfattet at mandatet til arbeidsgruppen for statistikk har vært å komme med klare anbefalinger på disse områdene. Vi har allikevel identifisere partenes synspunkter omkring forslag til overordnet mål for reduksjon av matsvinn og videre organisering av arbeidet. Delvis gjengis disse synspunktene i dette dokumentet, men vi viser for øvrig til partenes innspill som følger vedlagt dette dokumentet. Forslagene på disse områdene er ment som et grunnlag/utgangspunkt for det videre arbeidet med å utarbeide en endelig avtale om reduksjon av matsvinn.

Arbeidsgruppen for statistikk vil understreke at anbefalingene i dette dokumentet er forslag og ses ikke på som bindende, men skal vedtas og forankres under den kommende avtalen. Forslagene er drøftet og behandlet i sektorvise møter med partene.

1 Anbefalinger for statistikkutvikling på matsvinn i Norge

1.1 Innledning

Myndighetene og matbransjen undertegnet i mai 2015 en intensjonsavtale om reduksjon av matsvinn i Norge. Under denne avtalen ble det etablert to arbeidsgrupper, der den ene arbeidsgruppen skulle identifisere tiltak for å redusere matsvinnet, og den andre skulle etablere kunnskapsgrunnlaget for statistikk for matsvinn, heretter kalt *arbeidsgruppen for statistikk*.

I det følgende vil vi presentere de samlede anbefalingene arbeidsgruppen for statistikk har kommet frem til for utvikling av statistikk på matsvinn i Norge. Arbeidsgruppene har på statistikkområdet vært ledet av Miljødirektoratet og for tiltaksområdet ledet av organisasjonen av det ideelle selskapet Matvett AS. Anbefalingene fra arbeidsgruppen for statistikk baseres på innspill fra partene under intensjonsavtalen og rapporten "*Datagrunnlag for matsvinn og forslag til organisering av rapporteringsprogram for matsvinn i Norge*" utarbeidet av Østfoldforskning på oppdrag fra Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet og arbeidsgruppen for statistikk vil understreke at alle anbefalinger i kunnskapsgrunnlaget representerer Østfoldforskningens vurderinger, og representerer ikke *arbeidsgruppen for statistikk* sine samlede anbefalinger. Derfor har vi valgt å fristille rapporten og dets innhold fra arbeidsgruppen for statistikk og heller gi rapporten status som kunnskapsgrunnlag. I dette dokumentet omtaler vi rapporten som kunnskapsgrunnlaget til anbefalingene fra arbeidsgruppen for statistikk.

Arbeidsgruppen for statistikk vil understreke at anbefalingene i dette dokumentet er forslag og ses ikke på som bindende og skal vedtas og forankres under den kommende avtalen. Forslagene er drøftet og behandlet i sektorvise møter med partene.

1.2 Mandat

Intensjonsavtalen for reduksjon av matsvinn trekker frem en del punkter som det skal arbeides med:

- Samle informasjon, data og statistikk om mengde matsvinn i alle ledd av matkjeden og hos forbrukerne
- Kartlegge, videreutvikle og utarbeide indikatorer for matsvinn og bidra til statistikk
- Etablere gode rapporteringsrutiner innen det skal rapporteres på konkrete reduksjonsmål

Ut fra disse punktene har vi formulert et mandat for arbeidsgruppene:

«Arbeidsgruppene har ansvar for å levere en delrapport med klare anbefalinger på områdene statistikk, indikatorer, rapportering, årsaker, tiltak og reduksjonspotensial.

Arbeidsgruppene utarbeider sine anbefalinger og deler disse med styringsgruppen i god tid før fellesseminarene. Involverte aktører har mulighet til å justere forslagene. "

På bakgrunn av mandatet vil dette dokumentet derfor inneholde status for statistikk på matsvinn i Norge, anbefalinger på behov for statistikkutvikling, hvilke indikatorer som kan brukes for å fremstille matsvinnet på, rapportering og anbefalt hyppighet av denne. Forslagene for disse anbefalingene ses ikke på som bindende av partene, men kan brukes som grunnlag inn i det videre arbeidet med den kommende avtalen om reduksjon av matsvinn.

Dokumentet inneholder også korte drøftelser av aspekter omkring mål, forslag til overordnet mål for reduksjon av matsvinn, og kort omtale av mulige modeller for organisering av statistikkarbeidet

fremover. Videre gis en kort drøftelse av kostnadsvurderinger for etablering av statistikk. Vi har ikke oppfattet at mandatet til arbeidsgruppen for statistikk har vært å komme med klare anbefalinger knyttet til disse temaene. Dette for å danne et grunnlag for det videre arbeidet med å utarbeide en fremtidig avtale om reduksjon av matsvinn og til diskusjoner mellom partene innenfor disse temaene. Partenes innspill til dette dokumentet følger vedlagt og er ellers innarbeidet i øvrig tekst i kapitlene.

1.3 Organisering av arbeidet og prosess

Som grunnlag for å fremme forslag om statistikk, indikatorer, rapportering og mål, er arbeidet organisert ved deltagelse bestående av representanter fra organisasjonene og departementene som er parter i intensjonsavtalen.

Deltagere i arbeidsgruppen for statistikk har vært:

- NHO Mat og drikke, Matvett representerer
- NHO Reiseliv, Matvett representerer
- Dagligvarehandelens Miljøforum, Matvett representerer
- Dagligvareleverandørenes forening, Matvett representerer
- Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Olaf Godli
- Norges Fiskarlag, Knut Eriksen
- Sjømat Norge, Gunn Knutsen
- Virke, Ingvill Størksen
- Klima- og miljødepartementet, Elisabeth Sandnes
- Nærings- og fiskeridepartementet, Ole-Jakob Lillestøl, Anita Iversen
- Landbruks- og matdepartementet, Per Hallvard Eliassen
- Landbruksdirektoratet, Lasse Erdal
- Miljødirektoratet, ledet ved Elisabeth Møyland

Rapporten for kunnskapsgrunnlaget fra arbeidsgruppen for statistikk er også sendt på innspillsrunde til:

- Barne- og likestillingsdepartementet, Elisabeth Varland
- Helse- og omsorgsdepartementet, Stig Atle Vange
- NSL, Norske Sjømatbedrifters Landsforening, Anette Almås
- Norges Bondelag, Anne Thorine Brotke

Miljødirektoratet og Matvett har samarbeidet tett i dette arbeidet både i forberedelser av felles arbeidsgruppemøter, men også med utvikling av dokumenter som kunnskapsgrunnlag på statistikkområdet, og dokumentene som omtaler anbefalingene på statistikkutvikling og tiltak. Vi har også avholdt en rekke statusmøter med KLD underveis, for å gi hverandre oppdateringer på arbeidet og avklare retning og gjensidige forventninger og behov.

Miljødirektoratet har hatt møte med SSB for informasjonsutveksling om arbeidet med utvikling av statistikk for matsvinn og pekt på statistikkutviklingsbehov. Nofima har også deltatt på et felles møte med alle partene og gitt en presentasjon av kunnskapsgrunnlag for matsvinn i blå sektor. Gjennom arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har Østfoldforskning innhentet informasjon og erfaringer fra

både Landbruksdirektoratet og Fiskeridirektoratets statistikkavdeling, samt fra flere bransjeaktører knyttet til primærnæring, bla BAMA-gruppen, Tine, Animalia, Felleskjøpet mfl.

Østfoldforskning har levert kunnskapsgrunnlaget til arbeidsgruppen for statistikk i rapporten "*Datagrunnlag for matsvinn og forslag til organisering av rapporteringsprogram for matsvinn i Norge*". Rapporten gir en beskrivelse av status for statistikkgrunnlaget og muligheter for statistikkutvikling for matsvinn langs verdikjeden for mat i Norge.

1.3.1 Prosess

I arbeidsprosessen siden signering av intensjonsavtalen i mai 2015, er det blitt avholdt 2 fellesmøter der alle parter har deltatt. Videre har arbeidsgruppen for statistikk hatt 2 arbeidsmøter høsten 2015. Arbeidet med å lande en felles oppfatning av definisjonen på matsvinn preget arbeidet i arbeidsgruppen for statistikk høsten 2015 og våren 2016. KLD koordinerte arbeidet med å lande en definisjon av matsvinn som alle parter kunne slutte seg til. Dette arbeidet ble foreløpig avsluttet med fastleggelse av en definisjon i brev av 15.juni 2016 fra KLD:

"Matsvinn omfatter alle nyttbare deler av mat produsert for mennesker, men som enten kastes eller tas ut av matkjeden til andre formål enn menneskeføde, fra tidspunktet når dyr og planter er slaktet eller høstet."

Som del av definisjonen presiseres: *Når nyttbare deler av mat produsert for mennesker ender som blant annet dyrefôr, regnes det som matsvinn.*

Selv om eventuelt svinn før slakte-/høstetidspunktet ikke regnes som matsvinn, skal bransjen likevel søke å innhente data for primærleddet* og utføre tiltak som kan redusere svinn. Partene skal bidra til en best mulig ressursutnyttelse i hele verdikjeden.

*Arbeidsgruppen for statistikk mener at ordet "primærleddet" i definisjonen, må forstås som "primærproduksjonen" eller primærnæringen, og at dette er et mer presist ord som derfor heretter bør anvendes i arbeidet med bransjeavtalen, inkludert i denne rapporten.

Arbeidet i statistikkgruppen har videre forløpt ved at det i juni 2016 ble sendt ut et rapportutkast som skulle danne kunnskapsgrunnlaget for anbefalingene fra arbeidsgruppen for statistikk fra Østfoldforskning. Denne rapporten ble sendt til alle partene under intensjonsavtalen for innspill. I løpet av september mottok Miljødirektoratet alle innspill på rapporten og har bearbeidet disse. Vi har også mottatt konkrete innspill som reflekteres både i det endelige utkastet til rapport fra Østfoldforskning og i anbefalinger i dette dokumentet.

For å forankre anbefalingene i dette dokumentet vil det høsten 2016 bli avholdt sektorvise møter med partene fra hhv blå sektor (fiskeri), grønn sektor (landbruk), partene Matvett representerer og Virke. Når vi i dette dokumentet skriver "forankring" menes det her en nærmere drøfting med partene om innholdet i dette dokumentet på områdene statistikkutvikling, indikatorvalg og rapportering.

1.4 Videre arbeid mot bindene avtale om reduksjon av matsvinn

Som leder av arbeidsgruppen har Miljødirektoratet vært opptatt av å komme frem til så tydelige anbefalinger som mulig, slik at partene i bransjeavtalen kan bruke dette direkte som grunnlag i sitt videre arbeid med å lage utkast til en endelig avtale om reduksjon av matsvinn i Norge.

KLD har høsten 2016 etterspurt om vi i arbeidsgruppene har drøftet mål for en kommende avtale om reduksjon av matsvinn. Dette spørsmålet har dukket opp som muntlige innspill i enkelte arbeidsmøter og i dialogen mellom arbeidsgruppene for tiltak og statistikk, og at dette er spørsmål som må avklares fremover. Et aspekt som har vært oppe er at den kommende avtalen bør ha et overordnet tidfestet mål. Et annet aspekt har vært om målet skal etableres på grunnlag av det reduksjonspotensial for matsvinn som ligger i tiltakene som er foreslått.

Før vi presenterer arbeidsgruppen for statistikk sine klare anbefalinger sektorvis, vil vi kort trekke opp noen generelle og innledende betraktninger omkring formål og modeller for organisering av det videre arbeidet for statistikkutvikling. Det er også kommet innspill fra matbransjen om vi også kort kunne omtale hvilke kostnadsnivåer som må legges til grunn for å opprettholde og etablere statistikk på dette området.

1.5 Mål

Regjeringen har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, som innebærer en halvering av matsvinnet fra forbruker- og dagligvareleddet innen 2030 målt per innbygger, og en reduksjon av matavfall fra produksjons- og suppleringskjeden inkludert tap etter at mat er høstet¹. I ForMat-prosjektet er det beregnet at det i Norge oppstår 355 128 tonn matsvinn i 2015² fra matindustrien, grossist- og dagligvarehandelen og husholdningene. Ressurstap/matsvinn fra primærnæringen er ikke medregnet i dette tallet og heller ikke matsvinn fra overnattings- og serveringsbransjen, skoler, barnehager, sykehus ol, og mat som kastes via avløp.

I EU pågår også prosesser med å vedta mål for forebygging og reduksjon av matsvinn. I det som foreligger av endringsforslag til avfallsdirektivet fra EU, er det foreslått at medlemslandene skal iverksette tiltak for å fremme FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matavfall innen 2030, videre at det utarbeides en felles metodikk for statistikkgenerering og rapportering fra landene på matavfall med 2-årig rapporteringsintervall³.

Da ForMat prosjektet ble startet, som omfattet svinn fra matindustri, grossister, dagligvarehandel og forbrukere, ble det satt som mål å redusere matsvinnet med 25 % innen utgangen av 2015. Ved prosjektets slutt kunne det konstateres at matsvinnet i verdikjeden for mat, som ble omfattet av ForMat-prosjektet, var redusert med 12 %. Baseline for måling av matsvinnet var i dette prosjektet satt til 2010. Koordineringen av dette arbeidet ble gjennomført med enkle midler og en finansieringsramme på i underkant av 4 mill. kroner over 5 år. For å sikre langsiktighet i finansiering og i organisering av arbeidet, ble Matvett AS opprettet som eget selskap i 2012, og i 2013 ble det utarbeidet en frivillig finansieringsmodell for mat og drikkeprodusenter, hvor de betaler 3 prosent ekstra av det årlige emballasjevederlaget til arbeidet med å redusere matsvinn i Norge. I 2015 var det

---

¹ <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg12>

² <http://matsvinn.no/format-prosjektets-sluttrapporter/>

³ http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:c2b5929d-999e-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF, jf. pkt. 12 i endringsforslagets innledende punkter og: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-614-EN-F1-1.PDF>, jf pkt 5.2

http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en, mer om utvikling av metode og utvikling av statistikk for matavfall og matsvinn

32 bedrifter som deltok i ordningen og som tilsvarer et bidrag på ca. 2 mill. kroner årlig. Inkludert bidrag fra eierorganisasjonene, har næringslivet stått for 54 prosent og myndighetene for 46 prosent av finansieringen.

1.5.1 Overordnet mål, delmål og revisjon

Siden sektorene i verdikjeden for mat er på ulikt nivå med hensyn til å innføre systematisk arbeid med tiltak og statistikk/måling av matsvinn, er det grunnlag for å anbefale ulike delmål i oppstarten av en bransjeavtale for de ulike leddene i matens verdikjede.

For primærnæringen, både grønn og blå sektor samt industrileddet i blå sektor, der statistikkgrunnlaget for matsvinn ennå ikke er systematisk etablert og avgrensningen mellom matsvinn og annen form for ressurstap må klarlegges ut fra definisjonen, kan det settes delmål, som f.eks. at det for de neste 3 årene skal etableres et slikt statistikkgrunnlag. Dette er nærmere konkretisert i de sektorvise anbefalingene i kapitlene under.

For de deler av verdikjeden som har vært med i ForMat-prosjektet er situasjonen en annen. Her har matbransjen hatt 5-6 år på seg til å innarbeide både begreper, metoder og rutiner for datainnhenting og rapportering til et årlig statistikkgrunnlag. Her vil det derfor være grunnlag for å sette helt andre mål både med hensyn til konkrete reduksjonsmål for matsvinn, men også for forbedring og effektivisering av rutiner for innhenting av statistikkgrunnlaget. Matbransjen vil likevel understreke at det blir viktig å vurdere utviklingstakten for svinnreduksjon i matindustri, grossist og dagligvarehandel under revisjon av avtalen i 2020, for eventuelt å justere basisår til 2010, da disse leddene har hatt fokus på matsvinn via ForMat-prosjektet. Reduksjonspotensialet kan derfor være lavere enn for de sektorene som ikke har jobbet systematisk med matsvinn. Måloppnåelse rapportert i CO₂ i tillegg til kilo og verdi, vil bidra til å synliggjøre en positiv miljøeffekt dersom svinnreduksjonen kommer fra klimaintensive varegrupper, selv om svinnreduksjonen i kilo ikke er tilsvarende stor.

En tilnærming som kan være naturlig for den kommende avtalen for reduksjon av matsvinn, er at det tas utgangspunkt i FNs bærekraftsmål for 2030 og at det jobbes mot dette målet som helhet. Om målet skal fastsettes som rent prosentmål, mål for reduksjon i absolutt mengde matsvinn, og/eller mål for reduksjon i mengde matsvinn per innbygger i Norge, må avklares i denne kommende prosessen og i videre forhandlinger om en avtale for reduksjon av matsvinn i Norge. Det samme gjelder hvorvidt det skal være ett samlet mål for hele matens verdikjede som skal ligges til grunn eller om det skal splittes opp i delmål for hvert ledd i verdikjeden.

Arbeidsgruppen for statistikk foreslår som utgangspunkt at det langsiktige målet for en fremtidig avtale om reduksjon av matsvinn fastsettes med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål for 50 % reduksjon av matsvinnet i 2030. Videre foreslås det at målet i den kommende avtalen beregnes som et reduksjonsmål for matsvinn for hele verdikjeden, målt i kg per innbygger for å ta hensyn til veksten i antall innbyggere i Norge frem mot 2030.

I innspillrunden til dette dokumentet, har det kommet en presisering om at utregningen av denne måloppnåelsen på sikt også bør måles i CO₂ pr innbygger i tillegg til kilo pr innbygger. Dette for å synliggjøre og tillegge varegrupper med høyt CO₂-avtrykk som oppnår matsvinnreduksjon en ekstra "vekt" ved utregning av måloppnåelse. F.eks. er det ikke nødvendigvis de varegruppene som oppnår størst svinnreduksjon i antall tonn som gir høyest miljøeffekt, f.eks. frukt og grønt vs. kjøtt.

Miljødirektoratet vil peke på resultatene fra det femårige ForMat-prosjektet, som totalt oppnådde en reduksjon av matsvinn på 12 % målt i kg/innbygger, i verdikjeden for mat som omfattet matindustri, grossist, dagligvarehandel og forbruker (jf. fotnote 2 over).

I tillegg til et overordnet reduksjonsmål, kan det bestemmes periodevise delmål for reduksjon av matsvinn for å måle fremdriften i arbeidet over tid. I tillegg kan det være nyttig å ha mer handlings- og aktivitetsorienterte mål med basis i resultatene fra innspillene til arbeidsgruppene under intensjonsavtalen. Det kan også defineres konkrete mål for hvordan statistikk- og kartleggingsgrunnlaget skal utvikles over tid i hver del av verdikjeden, og mål for gjennomføring av konkrete strategier/tiltak i sektoren basert på arbeidet i Tiltaksgruppen.

Arbeidsgruppen for statistikk foreslår derfor følgende målstruktur og overordnede delmål for det videre arbeidet:

	Mål utgangen 2020	Mål utgangen 2025	Mål utgangen 2030
Mål Datagrunnlag og statistikk i verdikjeden etableres og videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig rapportering av matsvinn videreført for grossistledd og dagligvarehandel, og • etablert for større og representative utvalg av bedrifter i matindustri, serveringsbransje og husholdningene. • Prøveprosjekter gjennomført i primærnæring og opplegg for årlig rapportering utviklet, og om mulig første rapporterte statistikk fra disse områdene. 	Årlig rapportering av matsvinn videreført for matindustri, grossistledd, dagligvarehandel, serveringsbransjen og husholdningene. Årlig rapportering etablert for pakkerier av frukt og grønnsaker, slakterier, møller, fiskemottak, etc.	Årlig rapportering vel etablert som system for alle ledd i verdikjeden.
Mål Gjennomføring av tiltak, handlinger, aktiviteter i verdikjeden	<ul style="list-style-type: none"> • Tiltak bestemmes/ identifiseres i denne perioden, og om mulig ha blitt kvantifisert ved utgangen av 2020 	Baseres på det som bestemmes ved revidering 2020-målet og videreføres i neste målperiode	
Mål for reduksjon av matsvinn Sammenligningsår/	Samlet reduksjon av matsvinnet med 15% ⁴ , målt i kg per innbygger	Samlet reduksjon av matsvinnet med 30%, målt i kg per	Samlet reduksjon av matsvinnet med 50%, målt i kg per

⁴ Matbransjen som har vært med i ForMat-prosjektet ønsker at den reduksjon av matsvinn som er oppnådd siden 2010, synliggjøres i fremtidig beregning av måloppnåelse. Dette omtales noe mer i teksten under denne tabellen.

"Baseline" settes til 2015	over hele verdikjeden sammenliknet med 2015.	innbygger over hele verdikjeden sammenliknet med 2015.	innbygger over hele verdikjeden sammenliknet med 2015.
----------------------------	--	--	--

Tabellen baseres på tabell 17, omtalt i kunnskapsgrunnlaget.

Det betyr at vi innen 2020 skal ha oppnådd målene som skisseres i boksene under «2020 mål», og at 2015 brukes som sammenligningsgrunnlag/baseline for å måle en 15 %-reduksjon. Der sektorene selv avklarer hvordan reduksjonsmålet kan foredles mellom ulike deler av verdikjeden for mat. For statistikkarbeidet går det ut på å etablere metodikk og rutiner for innhenting av datagrunnlag og generering av statistikk for primærnæringen, overnattings- og serveringsbransjen inkludert bransjene kiosk, bensin og service (KBS), og å fortsette og videreutvikle rapporteringen der statistikk allerede er etablert innenfor matindustri, grossist, dagligvarehandel og forbrukerleddet/husholdningene.

Neste etappemål kan være 2025. Da kan utgangspunktet være at statistikk er etablert på alle områder nevnt under 2020-målet og at det vil kunne rapporteres status og utvikling i mengde matsvinn og "best mulig ressursutnyttelse" fra hele verdikjeden inkludert primærnæringen (matsvinn i henhold til definisjonen). Mål for samlet reduksjon av matsvinn i verdikjeden kan settes til 30 % sett i forhold til 2015.

2030-målet vil bli et viktig mål-år, får å se om man har oppnådd avtalens overordnede mål om 50 % reduksjon sett i forhold til 2015.

Arbeidsgruppen for statistikk foreslår derfor at partene i det kommende arbeidet enes om et **overordnet mål**. Videre at partene selv får ansvar for å definere **spesifikke delmål** for sin sektor både med hensyn til statistikkutvikling, inkludert valg av indikatorer og rapporteringsfrekvens av disse, men også valg av tiltak/aktiviteter. Disse delmålene kan enten kan være klart før signering eller i løpet av en spesifisert tidsfrist etter signering.

De bedriftene som har vært med i ForMat-prosjektet fra matindustrien, grossist og dagligvarehandelen, presiserer i innspill til dette dokumentet, at tiltakene og svinntilredningen som er oppnådd i ForMat-prosjektet, tillegges vekt ved utregning av fremtidig måloppnåelse. Fra 2010 - 2015 har matindustrien, som representerer 21 % av totalt svinn i kilo, kuttet matsvinnet med 8 % eller nær 7 000 tonn. For grossistledet, som kun representerer en liten andel av totalt svinn i kilo (1%), har matsvinnet mengdemessig økt, men andel svinn av totalt omsatt vare er redusert. For dagligvarehandelen, som representerer 17 % av totalt svinn i kilo, har matsvinnet blitt redusert med 6600 tonn eller nærmere 10 %. Forbrukerleddet, som representerer den største andelen svinn i kilo (61 %), var også en del av ForMat-prosjektet. Her ble det beregnet at matsvinnet ble redusert med 12 500 tonn eller 5 %. Mye av denne reduksjonen kan tilskrives holdningsskapende arbeid utført av ForMat, og tiltak i dagligvarebransjen og øvrig deler av verdikjeden for mat rettet mot forbruker.

Videre ser arbeidsgruppen for statistikk det som hensiktsmessig at avtalen kan være gjenstand for **revisjon** i 2020, 2025 og 2030 med hensyn til måljusteringer, revidering av indikatorer (f.eks. - er indikatorene som benyttes hensiktsmessige og et godt mål for utviklingen av matsvinn?) og en gjennomgang av behovet for utvikling av statistikk, osv.

Arbeidsgruppen for statistikk viser for øvrig til partenes innspill på dette punktet, som ligger vedlagt til dette dokumentet. Generelt ser vi at partene reflekterer en enighet om forslag til hovedmål, delmål, og revisjon.

1.6 Rapportering og rapporteringsfrekvens

Rapportering forstås i dette dokumentet på to måter. Den ene aktiviteten innbefatter at virksomheter innrapporterer data på matsvinn til et sentralt organ (*lokal rapportering*, fra bedrift-til et sentral organ, på årlig basis). Den andre måten å forstå rapportering på er at de innrapporterte dataene blir bearbeidet og analysert og oppgradert til nasjonal statistikk og sammenstille i en rapport (*sentral rapportering*, et organ sammenstiller og analyserer data, og at denne rapporteringen skjer med sjeldnere intervaller). Rapportering må ses i sammenheng med indikatorene som sektorene velger å benytte som mål på matsvinn i egen sektor, og indikatorer som sier noe om større utviklingstrekk og total mengde matsvinn i samfunnet. Det vil derfor kunne være forskjell på hvilke indikatorer som det rapporteres på årlig og indikatorer som rapporteres med sjeldnere rapporteringsintervaller.

En viktig avklaring som må landes under forhandlingene om den framtidige avtalen, er hvor ofte (frekvens) partene skal rapportere på matsvinn. Det er pekt på fra partene at hyppighet og frekvens fordrer ressurser, jo hyppigere og mer detaljert, jo større blir kostnadene. Vi har registrert at partene har ulike syn på hvor hyppig det er behov for rapportering. En innvending er at en ikke skal måtte bruke for mye tid på "sentral" rapportering (jf. skillet beskrevet over), og at dette skal ta oppmerksomhet bort fra forebyggende aktiviteter og tiltak som iverksettes for å redusere matsvinn. De pekes på at bedriftene likevel skal fortsette å registrere matsvinn og holde oversikt på omfanget (på lokalt nivå), men at rapportering i form av store årlige statusrapporter kan skje sjeldnere.

Likevel er det flere forhold som taler for at det spesielt i de første årene av en avtale for reduksjon av matsvinn, legges opp til årlig rapportering for de deler av verdikjeden hvor dette er mulig. Dette er spesielt viktig i en oppstartsfasen av ny kartlegging/registrering, der erfaringene fra ForMat-prosjektet viser betydningene av å få på plass gode rutiner og systemer i organisasjonene. Dersom det blir for lang tid mellom rapporteringstidspunktene er det stor fare for at denne kunnskapen blir borte enten fordi personer bytter jobb hos de som leverer data eller fordi man glemmer rutinene mellom hver gang dataene skal samles inn. Det er også viktig med hyppig datainnhenting for å ha oversikt på om de tiltak som til enhver tid gjennomføres faktisk har en virkning. Når rutinen er godt innarbeidet kan det vurderes å lempes på årlig innrapporteringer.

En annen viktig faktor som taler for årlige innrapporteringer, er at arbeidet med kvalitetssikring av dataene og kunnskap om hvorfor mengden matsvinn eventuelt endres mye fra en periode til en annen, gjerne blir glemt dersom rapporteringsintervallene blir for lange. Evaluering av effektene av bransjeavtalen f.eks. ved første milepæl i 2020, tilsier også at det er viktig med gode tidsserier for data i denne perioden. Dette for å sikre at beslutningsunderlaget blir så godt som mulig i evalueringen av måloppnåelsene.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at 2020, 2025 og 2030 blir år der det rapporteres på større utviklingstrekk og måloppnåelse totalt, mens at det i årene i mellomtiden sammenstilles mindre omfattende sektorvise rapporter på data om matsvinn som virksomhetene registrerer. Det vises for øvrig til de sektorvise kapitlene i dette dokumentet, hvilke indikatorer det foreslås rapportert på i hovedrapporteringsårene og mellomårene.

1.7 Modeller for organisering av statistikkarbeidet

Basert på erfaringer fra andre bransjeavtaler og ulike produsentansvarsordninger, kan det være flere aktuelle modeller arbeidet med datainnhenting, analyse og rapportering kan organiseres på. I

kapittel 12.2 i kunnskapsgrunnlaget er modeller for organisering av arbeidet mer inngående drøftet. I dette kapitlet skisseres mulige modeller basert på kunnskapsgrunnlaget.

En mulig modell er den som allerede er etablert i ForMat-prosjektet. Her ble arbeidet ledet av en styringsgruppe, og den daglige driften ledet av medarbeidere i ForMat, som gav et fagmiljø oppdrag om å utarbeide statistikk for matbransjen og forbrukerleddet. En kan se for seg at verdikjeden for mat utvides med primærnæringene og at arbeidet styres av en styringsgruppe med representanter fra hver sektor. Finansieringen av arbeidet løses ved en 50/50 fordeling mellom bransjen og myndigheter.

Vi kan også se for oss andre modeller. Det at hver sektor tar ansvar for innsamling av data og sammenstillingen av dette. For primærledene kan vi se for oss at virksomheter rapporterer via etablerte systemer og rutiner til Fiskeridirektorat og Landbruksdirektoratet, som i neste ledd får i oppgave å sammenstille dataene og analysere disse og fremstille datamaterialet etter de indikatorene som er bestemt for disse sektorene. Det må understrekes at dette vil bety økte utgifter for Fiskeri- og Landbruksdirektoratet å generere og rapportere statistikk for matsvinn. For matindustrien, grossistleddet og dagligvarekjeden samt overnattings- og serveringsbransjen kan det være aktuelt å videreføre datainnhenting og sammenstilling på samme måte som det er blitt gjort i ForMat-prosjektet. Kostnadene knyttet til datainnhenting, analyse og rapportering i henhold til den ovennevnte modellen må finansieres av hver sektor selv.

For forbrukerleddet/husholdningene kan vi se for oss en modell, der det bestemmes i den kommende avtalen, at et økt antall kommuner gjennomfører plukkanalyser med tanke på å kartlegge sitt matsvinn, og at dette innrapporteres via registrering av KOSTRA-tall. Videre kan disse dataene bearbeides og sammenstilles av SSB. Vi kan se for oss at hver sektor deler/rapporterer sine aggregerte tall for matsvinn til SSB slik at de kan fremstille matsvinnet på nasjonalt nivå i kg matsvinn per innbygger, og at beregningsgrunnlaget baseres på innrapporterte data fra hele verdikjeden. Om SSB skal få dette oppdraget, vil det fordre noe økte midler til SSBs budsjett for et slikt type arbeid. Det må også avklares hvordan kommunene som påtar seg å gjennomføre mer detaljerte plukkanalyser av matsvinn skal få finansiert dette arbeidet.

Basert på innkommende innspill fra partene til dette dokumentet er tilbakemeldingene at det kan være hensiktsmessig å legge opp til en kombinasjon av modellene over. I kunnskapsgrunnlaget kap. 12.2, trekkes det frem noen momenter som bør komme i betraktning når modell for organisering av statistisk utvikling skal velges. Under listes noen punkter fra kunnskapsgrunnlaget som bør avklares i forbindelse med utforming av den kommende avtalen for reduksjon av matsvinn:

- *Krav til rapportering og oppfølging fra myndighetene.* For å sikre bred deltagelse og mobilisering for å nå målene i en bransjeavtale, bør avtalen ha et klart krav til hele matkjeden om rapportering, både av mengder og sammensetning av matsvinn og for gjennomførte svinnreducerende tiltak.
- *Helhetlig rapportering av matsvinndata fra hele verdikjeden.* For å kunne si noe om matsvinnet som oppstår i Norge, må det ligge en felles forståelse av metodikk, definisjon og systemgrenser til grunn for alle ledd i matkjeden og på tvers av alle bedrifter og bransjetyper. Dette krever i minste fall at sammenstillingen av dataene (og aller helst også datainnsamlingen) utføres og koordineres ut fra en felles metodikk og helst et og samme organ som sammenstiller data. Dette må skje ut fra felles diskusjoner og metodegrunnlag langs hele matens verdikjede fra primærproduksjon til sluttbruker. Dette tilsier at en virksomhet som Matvett eller tilsvarende bør ha det overordnede ansvaret på vegne av sektoren.

- *Uavhengige analyser og tolkninger.* Datagrunnlag bør verifiseres, og analyser og rapportering med diskusjon og tolkninger bør gjøres av en uavhengig tredjepart (hvem dette organet kan være må avklares med partene) på oppdrag fra aktørene i en bransjeavtale
- *Bygge videre på dagens systemer.* For å etablere et effektivt og helhetlig rapporteringssystem, bør systemer som allerede er etablert for statistikkinnhenting og -rapportering for ulike sektorer benyttes. Dette tilsier at det bør bygges videre rundt systemene som finnes i Fiskeridirektoratet og Landbruksdirektoratet for primærnæringene, SSB for husholdningene og fra ForMat-prosjektet for matindustrien, grossist, dagligvarehandel og serveringsbransjen.

Under vil vi kort omtale hva mulige kostnadsnivåer for dette arbeidet vil innebære.

1.8 Kostnader for etablering, videreutvikling og drift av statistikk

I dette avsnittet gis det en beskrivelse av arbeidsoppgavene som må gjennomføres for å etablere et statistikkgrunnlag. I innspillene fra en av partene er det pekt på at behovet for å estimere kostnadsrammen for produksjon av statistikk fra hele verdikjeden for mat. I Kunnskapsgrunnlaget kap.12.1.3 gis det et kostnadsestimat. Under gjengis i korte trekk disse vurderingene og estimatene.

Kostnadene knyttet til registrering, analyse og rapportering av matsvinn vil bestå både av en utviklingsdel og en driftsdel. I utviklingsdelen skal det metodiske grunnlaget etableres, rutiner for og organisering av datainnsamling må etableres i et antall virksomheter og systemer for innhenting/registrering, analyse og sammenstilling, oppskalering og rapportering iverksettes. For de delene av verdikjeden som har vært med i ForMat-prosjektet er dette i stor grad på plass, mens det vil kreve en god del ressurser å få det etablert i andre deler av verdikjeden. Estimerte kostnader for utviklingsdelen foreligger ikke.

Kunnskapsgrunnlaget peker på at det løpende årlige arbeidet med datainnsamling, kvalitetssikring og systematisering av data, analyser av mengder og sammensetning av matsvinn, samt utvikling og endringer over tid krever innsats av bedrifter gjennom innsamling og innrapportering av data. Det er også viktig å avklare årsaker til at det eventuelt er registrert endringer i mengde svinn, som følge av spesielle situasjoner som gir økt svinn eller som følge av systematisk arbeid for å redusere svinnet. Dette er imidlertid ikke veldig arbeidskrevende når systemene er på plass.

Videre pekes det på i kunnskapsgrunnlaget at kostnadene til å gjennomføre rapporteringen (for bedrifter som rapporterer) har gått noe ned over tid, og de direkte kostnadene for at en konsulent gjør arbeidet som omtales i avsnittet over inklusive skrijving av rapport lå i 2015 på ca. 0,5 mill. NOK eks mva. Det pekes også på behovet for å styrke og utvikle statistikk, ved å øke antall bedrifter som rapporterer matsvinn fra matindustrien, øke antall kommuner som rapporterer matsvinn fra plukkanalyser og rapportering av matsvinn fra serveringssektoren, og at kostnadene vil øke noe i forhold til kostnadene nevnt over, dersom et fagmiljø får dette oppdraget. For øvrige kostnadstall vises det til kunnskapsgrunnlaget.

I kunnskapsgrunnlaget pekes det på at gjennom å bygge på eksisterende systemer som er etablert gjennom ForMat-prosjektet, vil imidlertid ikke kostnadene øke betydelig selv om antall bedrifter øker, siden mye av arbeidet ikke er avhengig av antall enheter som rapporterer. Kostnadene vil i første rekke ligge i å rekruttere bedrifter og etablere systemer for datainnsamling og kvalitetssikring av disse i bedrifter. Det har vært diskutert å utvikle web-baserte verktøy for innlegging og rapportering av data fra bedrifter, på samme plattform som det er utviklet verktøy for miljødeklarerer av produkter og klimaregnskap for avfall. Dette vil kunne gjøre rapporteringen både

enkler og mer effektivt, slik at kostnadene forbundet med rapportering og analyse kan reduseres fremover for bedrifter og sektorer som allerede er inne i rapporteringssystemet. Det konkluderes med at den totale kostnaden for innsamling av data, analyser og rapportering i en bransjeavtale som tar utgangspunkt i dagens system kan anslås til i størrelsesorden 1,0 mill NOK eks.mva.

Dette anslaget er knyttet til driftsfasen og når alle områder for statikk er etablert. Kostnaden inkluderer ikke etablering av statistikk på nye områder som for eksempel etablering av statistikk i primærsektorene. For å vise størrelsen på kostnaden for etablering av statistikk i grønn sektor vises det til Østfoldforskning sin søknad til Forskningsrådets BIONÆR-prosjekt. Her har Østfoldforskning søkt om 4-6 mill. kr for etablering av statistikk på matsvinn innen grønn sektor. I de to nevnte kostnadsanslagene er ikke forvaltningskostnader inkludert.

Innspill fra partene til kostnadsestimatet nevnt over, er at det er for lavt, og at det i det kommende arbeidet før en endelig avtale om reduksjon av matsvinn signeres, bør utvikles et kostnadsestimat for hver modell der kostnader til henholdsvis utvikling av statistikk, analyse av data og drift av datagrunnlaget synliggjøres. Videre at kostnadsestimatet også inkluderer arbeidsmengden ved at sentralt organ får ansvar for å koordinere arbeidet. Det vises til at dette bør være på plass til forhandlingene om bransjeavtalen starter.

2 Anbefalinger for statistikkutvikling, blå sektor

2.1 Status primærnæringen

Norge er en sjømatnasjon, i 2015 ble det totalt fisket 1 438 000 tonn villfisk og slaktet 1 380 840 tonn oppdrettsfisk til konsum. De viktigste hvitfiskartene som fiskes er torsk, sei og hyse, mens makrell og sild er de viktigste pelagiske fiskeartene. Det er atlantisk laks som er den viktigste oppdrettsarten (95 %) med regnbueørret som nummer to (5 %). Totalt produserte Norge 2 818 840 tonn fisk til konsum i 2015, hvorav 85% (2 398 240 tonn) ble eksportert. Norsk konsum av sjømat er på ca. 100 000 tonn produktvekt (den mengden fisk som forbrukeren betaler for) årlig; det tilsvarer ca. 170 000 tonn rundvekt.

Blå sektor består av Fiskerisektoren (fangst av villfisk fra havet) og akvakulturnæringen (oppdrett). Siden vi i under intensjonsavtalen for reduksjon av matsvinn har definert matsvinn slik vi har gjort, skal matsvinn først regnes når fisken er slaktet.

Figurene nedenfor viser verdikjedene for både den fangstbaserte næringen og oppdrett.

Sektoren er opptatt av å vise at det allerede er høy grad av ressursutnyttelse i næringen. Norges Fiskarlag peker på at dersom man skal si noe om matsvinn i primærnæringen, må man få fram at et svinn er relatert til biproduktene. De peker på at skal man beregne et eventuelt matsvinn i primærnæringen må man konsentrere seg om biproduktene som lever, rogn og hoder.

Sintef har gitt ut en rapport som har analysert marint restråstoff i 2014. Denne rapporten konkluderer med at det i 2014 oppstod 885 000 tonn restråstoff fra en råstoffbase på 3,4 millioner tonn fisk og skaldyr. Omtrent 70 % utnyttet (626 000 tonn) og anvendes i hovedsak til fôr til fisk, husdyr, pelsdyr og kjæledyr eller som produkter til human konsum (sjømatprodukter, tran, ekstrakter). På grunn av veksten i torskfiskeriene har konsumandelen øket siste år, mens mengden fôrutnyttelse har nedgang pga. svikt i sildelandingene. I størrelsesorden 260-270 000 tonn, hovedsakelig fra hvitfisksektoren, utnyttet ikke ved at fisken sløyes eller prosesseres om bord uten at biproduktene bringes på land (Analyse marint restråstoff, 2014. SINTEF, 2015).

Norges Fiskarlag peker på at ca. 90 % av det som fiskes av kystflåten blir levert rund og bløgget til mottaksanleggene. Sløyningen foregår på anleggene, noe som bl.a. fører til bedre kvalitet og en større mulighet for å ta i bruk biproduktene enten som mat eller som ingredienser i annen industri. Norges Fiskarlag fremholder at matsvinn fra fangst til levering kan man se helt bort fra. All fisk som fanges blir solgt til mottaksanlegg, hvor det blir skrevet sluttseddel. For den del av fiskeflåten som sløyer på

sjøen blir også biproduktene i utgangspunktet tatt vare på. Fiskerne vil gjerne levere dette, men en del mottaksanlegg ønsker ikke å kjøpe biprodukter og i slike tilfeller blir noe av biproduktene kastet på sjøen til mat for fuglene. Det er vanskelig å anslå hvor mye av biproduktene som blir kastet på sjøen i de tilfeller fisken sløyes på «feltet» og det finnes heller ikke statistikk for dette. Det vises til at fiskerinæringen og myndighetene har som mål at forholdene skal legges til rette slik at alt kan utnyttes som mat. Norges Fiskarlag peker på at man ikke ennå har kommet i mål, men som en følge av at mesteparten av fisken sløyes på land blir alt av dette råstoffet utnyttet.

I akvakulturnæringen omfatter primærnæringen oppdrett av fisk og andre akvatiske dyr i hele, eller deler av livsløpet, fra rognproduksjon frem til levering av slaktemoden fisk til akvakulturslakterier.

2.2 Status industriledet

Norsk sjømatindustri bestod i 2013 av omtrent 440 bedrifter som til sammen utgjorde ca. 9 700 årsverk og hvor sektorene laksefisk, hvitfisk og pelagisk fisk er de største. Litt mindre enn halvparten av bedriftene er lokalisert i de tre nordligste fylkene. Utviklingen i sjømatindustrien har over tid gått i retning av færre og større enheter. Likevel består norsk landindustri fortsatt av mange små og mellomstore bedrifter spredt langs norskekysten. I tillegg er det om lag 170 bedrifter innen engroshandel med sjømat som sysselsetter vel 1 300 årsverk. Dette er bedrifter som primært driver med handel/distribusjon, og ikke foredling.

Fiskeindustrien kan deles opp i tre typer bedrifter som trolig kjennetegnes av å ha ulike typer utfordringer og tiltak med hensyn til matsvinn. Det er fiskeslakterier for oppdrettslaks, fiskemottak for villfisk og foredlingsbedrifter.

Totalutnyttelse av alt råstoff som leveres til fiskemottak og lakseslakterier, samt best mulig utnyttelse av verdiskapingspotensialet av den delen av fisken som ikke umiddelbart anvendes til tradisjonelle konsumprodukter, også kalt marine biprodukter og restråstoff, har vært et overordnet mål for sjømatnæringen i mer enn 20 år. Det finnes mye data på mengder og anvendelser av restråstoff og marine biprodukter og til enten konsumprodukter eller fôrproduksjon. Men det er lite kunnskap om hvor mye av det som faller inn under definisjonen av matsvinn, hva som er årsaken og hvilke mengder det utgjør på industriledet. Men i forhold til definisjonen vil matsvinn uansett være den prosenten av nyttbare deler som ikke anvendes til mat.

2.3 Statistikkutviklingsbehov

Det finnes mye statistikk for produksjon og omsetning av mat fra primærnæringen i Norge gjennom systemene i blant annet Fiskeridirektoratet og SSB opererer. Dette vil være svært nyttig for å beregne svinn ut fra massebalanser og som grunnlag for oppgradering til nasjonale verdier.

Siden definisjonen av matsvinn først skal starte etter at dyr er slaktet må dette danne utgangspunktet for registrering av matsvinn. I praksis betyr dette at det er behov for registrering på slakterier for oppdrettsfisk, fiskemottak for villfisk og foredlingsbedrifter.

I og med at statistikkgrunnlaget for matsvinn og annen ressursutnyttelse i industriledet blå sektor ikke er etablert ennå, er dette et viktig utviklingsbehov fremover.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at blå sektor etablerer en arbeidsgruppe som får i oppdrag å etablere et pilotprosjekt med deltagelse fra et utvalg av bedrifter, med sikte på å klarlegge hva som faller inn under definisjonen «matsvinn» i fiskeslakterier, fiskemottak og foredlingsbedrifter og kartlegge /registrere hvilke mengder det utgjør.

2.4 Rapportering

Rapportering av matsvinn fordrer at det eksisterer et utvalg av virksomheter som rapporterer inn tall for matsvinn/grad av ressursutnyttelse. Dette utvalget av bedrifter er ikke etablert i blå sektor. I og med at definisjonen av matsvinn først starter når fisk er slaktet, må det i blå sektor foretas et valg på hvor dette tellepunktet faktisk starter. For at dette utvalget av bedrifter som kan bidra til datagrunnlaget, kan dette organiseres ved at en oppnevnt gruppe i blå sektor foretar dette arbeidet. Andre oppgaver vil være å foreslå hvordan rapporteringen skal foregå, f.eks. via en Web-basert plattform og utpeke hvilket organ som dataene skal rapporteres til, og som kan sammenstille disse dataene, f.eks. fiskeridirektoratet, og foreslå hvordan dette kan finansieres.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at den samme arbeidsgruppe som jobber med statistikkutviklingsbehov får i oppdrag å peke ut et representativt antall virksomheter som deltar i pilotprosjektet og som skal delta i å rapportere data og avgjør hvor data skal rapporteres til, og hvem som kan sammenstille og analysere dataene. Det må bestemmes hvilke type fiskeslag som skal tas med i utvalget.

2.4.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

Miljødirektoratet viser til kap 1.6 innledningsvis i dette dokumentet der hyppighet/frekvens på innrapporteringen drøftes. Der foreslås det en anbefaling som gjelder alle sektorer i verdikjeden for mat:

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at 2020, 2025 og 2030 blir år der det rapporteres på større utviklingstrekk og måloppnåelse totalt, mens at det i årene i mellomtiden sammenstilles mindre omfattende sektorvise rapporter på data om matsvinn som virksomhetene registrerer. Dette innebærer at blå sektor må foreta et valg på hvilke indikatorer som er hensiktsmessig å rapportere på med korte intervaller og hvilke som kan rapporteres med lenger tidsintervaller.

2.5 Indikatorer

I kunnskapsgrunnlaget er følgende indikatorer listet opp som mulige for primærleddet:

- Antall kg matsvinn per tonn mat høstet og slaktet per år for ulike produkter, varegrupper og totalt for jordbruk og fiskeri.
- Antall tonn matsvinn totalt fra primærproduksjon per år.
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn i primærproduksjon per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn i primærproduksjon per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra primærproduksjon.
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt.
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon osv) som ellers ville kunne blitt matsvinn.

- Antall produksjonsenheter⁵ som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Sjømat Norge og NSL peker på at det er behov for en aktivitetsorientert indikator for å kunne synliggjøre hvilke tiltak som er gjennomført og omfanget av disse. De argumenterer at siden dette er et frivillig samarbeid som startes opp nå og der organisasjonene vil ha som oppgave å bidra til at medlemsbedrifter setter i gang tiltak for forebygging og eventuelt redusere av matsvinn, synes det ganske klart at det er behov for en aktivitetsorientert indikator for å kunne synliggjøre endring i deltakelse over tid.

Sjømat Norge fremhever at hvilke effektindikatorer som skal velges vil avhenge av hvordan det er enklest å få tak i nødvendige tall for teller og nevner i indikator. De foreslår å starte med en veldig overordnet indikator som det er enkelt å få troverdige tall til statistikken på. De mener at et mangfold av flere kompliserte indikatorer som medfører mye arbeid for virksomheter vil kunne føre til lav deltagelse i arbeidet. Sjømat Norge har følgende kommentarer til indikatorene som ikke bør benyttes i første omgang for blå sektor, jf. rød utheving:

- Økonomisk verdi og miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn fra matindustrien per år – **miljøeffekt bør måles ved hjelp av Life Cycle Assessment**
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra næringsmiddelindustrien. – **Hvordan skal vi ta høyde for at 95% av sjømat eksporteres? Det kan bli et veldig høyt tall når det relateres til innbyggertall.**
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt – **Det er vel ingen ny indikator, men en måte å presentere utviklingen på som resultat av de to første indikatorene.**
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon etc) som ellers ville ha blitt matsvinn (se kap. **Feil! Fant ikke eferanseikilden.**). **Må først avgrense definisjoner og klarlegge datagrunnlag.**

Sjømat Norge mener følgende indikatorer som mål for matsvinn i blå sektor er aktuelle:

- *Antall kg matsvinn per tonn produsert mat per år for ulike produkter, varegrupper for næringsmiddelindustri.*
- *Antall tonn matsvinn totalt fra næringsmiddelindustrien i Norge per år*
- *Antall produksjonsenheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år*

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at arbeidsgruppen som skal arbeide videre med å etablere et statistikkgrunnlag i blå sektor, også får i oppgave å fastlegge hvilke indikatorer som skal benyttes for å rapportere matsvinn.

2.6 Mål

Miljødirektoratet viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matsvinnet innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

⁵ Med produksjonsenheter kan forstås virksomheter som bla pakkerier i jordbrukssektoren eller mottaksanlegg for fisk i fiskerisektoren

2.6.1 Delmål blå sektor

Siden sektorene i verdikjeden for mat er på så ulikt utviklingsnivå med hensyn til måling av matsvinn, er det grunnlag for å foreslå ulike delmål kommende an på hvor i verdikjeden for mat en er.

For blå sektor kan et delmål for de neste 3 årene innebære at det etableres statistikk på matsvinn og grad av ressursutnyttelse og at oppgaven for perioden etter det, blir å bestemme seg for en størrelse for reduksjon av matsvinn og/eller økt ressursutnyttelse. Dette arbeidet innebærer at det foretas valg av indikatorer og etablering av rapporteringssystem.

3 Anbefalinger for statistikkutvikling, grønn sektor

3.1 Status

Statistikkgrunnlaget for matsvinn i grønn sektor, må i likhet med blå sektor, utvikles. Det er også viktig å påpeke at den definisjonen av matsvinn det er oppnådd enighet om under intensjonsavtalen, innebærer at matsvinn regnes fra når avlinger er høstet og dyr slaktet. Det blir i det kommende arbeidet med utvikling av statistikk for grønn sektor, viktig å konkretisere hvor dette oppstartspunktet befinner seg. I kunnskapsgrunnlaget gis det konkrete pekepinner på hvilke type virksomheter dette kan være. For korn kan dette være møller. For frukt og grønnsaker er pakkerier og mottaksanlegg hvor frukt og grønt sorteres aktuelle utgangspunkt. For dyr er slakteriene utgangspunkt som startpunkt for å etablere statistikk for matsvinn.

Kunnskapsgrunnlaget gir også en bred omtale av at det finnes mye tilgjengelig produksjonsstatistikk i Landbruksdirektoratet for ulike type avlinger, men at det må etableres ordninger for å registrere data som gjelder spesifikt for matsvinn.

I kapitlene under vil det fremgå hvilke anbefalinger arbeidsgruppen for statistikk gir for utvikling av statistikk for grønn sektor.

3.2 Statistikkutviklingsbehov

I og med at statistikkgrunnlaget for matsvinn og annen ressursutnyttelse i grønn sektor ikke er etablert ennå, er dette et viktig utviklingsbehov fremover. Siden matsvinnet først skal registreres fra når dyr er slaktet og vekster høstet kan det startes et pilotprosjekt med deltagelse fra et utvalg av bedrifter hvor dette skjer. Dette er virksomheter som mottar: - dyr for slaktning, - ferdig høstet frukt og grønnsaker og som står for sortering og lagring, vasking/prosessering, pakking og videre distribusjon. Dette omfatter bedrifter som kornmøller, frukt- og grønt-selskaper som opererer som grossister i markedet, potetmottak, fruktmottak og slakterier for kjøtt.

Dette utviklingsarbeidet vil innebære å utvikle detaljert metodegrunnlag med veiledning til de som skal stå for datainnhenting og kartlegging av matsvinn i primærproduksjon i landbrukssektoren (spesielt frukt og grønt, poteter og korn). I dette arbeidet må bedrifter og virksomheter involveres tett i metodeutviklingen og teste metodene for innsamling av data knyttet til mengde svinn som oppstår i grensesnittet mellom primærproduksjon og matindustri.

Det er en særskilt situasjon med matkorn som må omdisponeres til dyrefôr og dette bør i statistikkammenheng behandles deretter, jf. også brev fra KLD til bransjeavtalepartene 15.06.2016. I gode kornår kan det bli langt mer matkorn enn hva norsk mel- og bakevareindustri har mulighet til å bruke, og dette blir omdisponert fra matkorn til dyrefôr. Disse omdisponeringene skyldes forhold man ikke kan påvirke, blant annet værforhold. Arbeidsgruppen foreslår at det i statistikken korrigeres for dette, og at dette synliggjøres på egnet måte.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at grønn sektor etablerer en arbeidsgruppe som får ansvar for å utarbeide et konkret metodegrunnlag og arbeidsopplegg for innhenting av statistikk for matsvinn og sekundæranvendelse for et utvalg av produkter jf. tabellen under. Dette arbeidet innebærer blant annet å gjøre et utvalg av virksomheter som kan delta i statistikkutviklingen som nevnt over, og å velge produkter som skal med i datagrunnlaget for registrering av matsvinn. I kunnskapsgrunnlaget tabell 4 anbefales det å begrense kartleggingen av matsvinn til et fåtall produkter f.eks.:

Det pekes på, fra partene i grønn sektor, at i det kommende arbeidet må det avklares hvem som tar ansvar for å lede arbeidet med statistikkutvikling i grønn sektor, avklare hvilke områder det skal utvikles statistikk på og hvordan dette skal finansieres. Videre blir det blir pekt på fra henholdsvis parter i grønn og blå sektor at det blir viktig å få avklart grensegangen mellom primærproduksjon og matindustrien.

Varegruppe	Vekster, husdyr og husdyrprodukter og fiskeslag inkludert	Primærproduksjon og fangst 2014 (tonn)	Andel av total produksjon 2014 i varegruppe
Korn	Hvete og rug for matproduksjon	249 804	100 % ^[1]
Grønnsaker	Hodekål hvit, gul løk, gulrot, isbergsalat, tomat, agurk	180 918	78 %
Potet	Alle sorter, både direkte til konsum og til industriproduksjon	270 055	100 %
Frukt	Eple	15 758	84 %
Bær	Jordbær, bringebær	11 408	95 %
Husdyr	Storfe, svin, sau, fjørfe	325 159	100 %
Husdyrprodukter	Kumelk	1 554 270	99 %
	Egg	60 454	100 %
Akvakultur	Laks og regnbueørret	1 327 266	98 %
Fiskeri (fangst landet i Norge av norske og utenlandske fartøy)	Sild, makrell, torsk, hyse og sei	1 406 563	83 % ^[2]

Tabell 3. Oversikt over varegrupper og matvarer som har inngått i kartleggingen av datagrunnlag fra primærproduksjon (Kilde Landbruksdirektoratets Markedsrapport 2015).

3.3 Rapportering

Miljødirektoratet viser til kap 1.6 innledningsvis der det drøftes hva som skal rapporteres og hvor hyppig. Hva som skal rapporteres henger sammen med valg av indikatorer. I kap 1.6 pekes det på at enkelte indikatorer kan rapporteres på kortere tidsintervaller og andre indikatorer kan rapporteres med lenger tidsintervaller.

^[1] Omfatter all produksjon av korn i Norge til mat

^[2] Denne andelen er beregnet ut fra samlet fangst landet i Norge (av norsk og utenlandske fartøy). Høsting av tang og tare og fangst landet av norske fartøy utenfor Norge er ikke med i disse tallene og heller ikke fangst av kolmule, der fangsten i all hovedsak er ment å skulle gå til fiskemel og fiskeolje som ingrediens i fôr.

3.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

Bondelaget peker på at hyppigheten på rapportering bør diskuteres med hensyn til ressursbruk og gevinst.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at 2020, 2025 og 2030 blir år der det rapporteres på større utviklingstrekk og måloppnåelse totalt, mens at det i årene i mellomtiden sammenstilles kortere sektorvise rapporter på data om matsvinn som virksomhetene registrerer.

3.4 Indikatorer

I kunnskapsgrunnlaget pekes det på følgende indikatorer som kan være aktuelle å benytte i primærsektoren:

- Antall kg matsvinn per tonn mat høstet og slaktet per år for ulike produkter, varegrupper og totalt for jordbruk og fiskeri.
- Antall tonn matsvinn totalt fra primærproduksjon per år.
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn i primærproduksjon per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn i primærproduksjon per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra primærproduksjon.
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt.
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon osv) som ellers ville kunne blitt matsvinn.
- Antall produksjonsenheter⁶ som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Norges Bondelag peker på at alle indikatorene foreslått i kunnskapsgrunnlaget er brukbare, men at enkelte indikatorer er mer velegnet og peker på indikatoren "Antall kg matsvinn per tonn mat høstet og slaktet per år for ulike produkter, varegrupper og totalt for jordbruk". De peker videre på at det også kan være behov for aktivitetsorienterte indikatorer: "Antall produksjonsenheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet." Norsk Bonde- og småbrukarlag peker på at produktgruppene ikke må bli for store og at ulike arter eller sluttprodukter innenfor samme gruppe kan ha veldig forskjellig svinnpotensial.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at arbeidsgruppen som innen grønn sektor skal etablere et statistikkgrunnlag også lager endelig forslag til hvilke indikatorer som er relevante og som også inkluderer arbeidet med økt ressursutnyttelse og reduksjon av matsvinn innen sektoren. Her kan det eventuelt ses hen til de nordiske prosjektrapportene på området.

3.5 Ressursutnyttelse

Norges Bondelag peker på at det bør etableres måter å registrere ressurstap før matsvinn, men at dette må klargjøres nærmere. For å måle sekundæranvendelse som dyrefôr, bioenergi, gjødsel må det etableres statistikk på dette området.

---

⁶ Med produksjonsenheter kan forstås virksomheter som bla pakkerier i jordbrukssektoren eller mottaksanlegg for fisk i fiskerisektoren

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at arbeidsgruppen nevnt over også etablerer et system som måler ressursutnyttelse av de vekster og dyr en velger å lage matsvinnstatistikk for, og at en etablerer statistikk på hvor mye produserte mengder mat som utnyttes til fôr, bioenergi, gjødsel.

3.6 Mål

Miljødirektoratet viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matsvinn innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

3.6.1 Delmål ulike sektorer

For grønn sektor kan et delmål for de neste 3 årene innebære at det skal ha blitt etablert et omforent metodegrunnlag for innhenting av statistikk for ressursutnyttelse og matsvinn for ulike type varegrupper. Når dette statistikkgrunnlaget er etablert, kan grønn sektor bestemme seg for et mer konkret og tallfestet mål for økt ressursutnyttelse og/eller reduksjon av matsvinn, som er i tråd med et overordnet mål en fremtidig avtale om reduksjon av matsvinn lander på.

4 Anbefalinger for statistikkutvikling, matindustri

4.1 Status, matindustri

Statistikkgrunnlaget for dette leddet i verdikjeden for mat er godt etablert og kartlagt gjennom ForMat-prosjektet. Statistikken viser at det kastes i underkant av 74 500 tonn mat i matindustrien og at dette utgjør 21 % av totalt matsvinn kartlagt i ForMat-prosjektet, selv om deler av matindustrien ikke er inkludert i tallene (gjelder fiskeribedrifter, møller, drikkevareproduksjon).

4.2 Statistikkutviklingsbehov

Kunnskapsgrunnlaget viser at det foreligger allerede en god del data for matsvinn fra matindustrien i Norge gjennom ForMat-prosjektet, som det kan bygges videre på gjennom en fremtidig avtale om reduksjon av matsvinn. Kunnskapsgrunnlaget viser imidlertid et behov for å øke kvaliteten på data som allerede blir registrert, fordi det er usikkert om alt som skal defineres som matsvinn faktisk blir registrert av bedriftene, og fordi det er usikkerhet i noen sektorer om hvor stor andel av matsvinnet som kommer i retur fra dagligvarehandel. Videre er det mangelfulle data fra visse sektorer som gjør det vanskelig å lage nasjonal statistikk for disse, som bla omfatter fiskeforedling, foredling av korn osv. Datamaterialet fra ForMat-prosjektet har dessuten en overrepresentasjon fra større bedrifter, noe som gjør at det er viktig å få aktivisert flere mindre og mellomstore bedrifter i arbeidet med kartlegging og registrering av matsvinn.

Det er også utfordring å få relevante tall på industriell produksjon av matvarer i Norge, fordi den beste statistikken er basert på økonomiske verdier og ikke antall tonn produsert. SSB har tilgang på produksjonstall for bedrifter over en viss størrelse (flere enn 10 ansatte), og denne statistikken kan benyttes som grunnlag for oppskalering av data til nasjonale tall.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det i det videre arbeides med å få flere bedrifter involvert i arbeidet med å levere data for matsvinn, og ikke minst flere mellomstore bedrifter innenfor de ulike varegruppene. Det er også spesielt viktig å få involvert fiskeindustrien, og foredling av korn siden disse har vært lite representert i ForMat-prosjektet. Kunnskapsgrunnlaget peker også på behovet for å øke kvaliteten på data på matsvinn som allerede blir registrert av bedriftene og om det som defineres som matsvinn faktisk registreres, og at andel av matsvinnet som kommer i retur fra dagligvarehandel blir bedre.

4.3 Rapportering

Miljødirektoratet viser til diskusjonen innledningsvis i kap 1.6 i dette dokumentet.

I forMat-prosjektet er det etablert et system for årlig rapportering av data for matsvinn fra matindustri.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at systemet for rapportering som er utviklet beholdes og videreutvikles i tråd med anbefalingene nevnt under statistikkutviklingsbehov.

4.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

I kapittelet 1.6 drøftes hyppighet/frekvens på innrapporteringen. Matbransjen har pekt på at rapportering på alle indikatorene nevnt under ikke bør skje årlig. Enkelte indikatorer er det hensiktsmessig å følge med på årlig og andre indikatorer viser utviklingstrender for sektoren i et større perspektiv.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at matindustrien kommer med forslag til hvilke indikatorer som det kan rapporteres på årlig og hvilke indikatorer som det rapporteres på med sjeldnere intervaller. For hovedårene 2020, 2025 og 2030 foreslår vi at det lages større hovedrapporter der det rapporteres også med grunnlag i de valgte indikatorene. Vi foreslår at dette forslaget vurderes og eventuelt revideres når 2020 målet skal rapporteres.

4.4 Indikatorer

Som drøftet i kap 1.6 er det pekt på at det kan være hensiktsmessig å dele indikatorene inn i nivåer, ut fra hva det er hensiktsmessig å rapportere på årlig og indikatorer som kan rapporteres på med sjeldnere intervaller. I kunnskapsgrunnlaget er det pekt på følgende indikatorer som kan benyttes av matindustrien for å rapportere utviklingen i matsvinn:

- Antall kg matsvinn per tonn produsert mat per år for ulike produkter, varegrupper i matindustrien.
- Antall tonn matsvinn totalt fra matindustrien i Norge per år
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn og ressurstap i matindustrien per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn og ressurstap i matindustrien per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra matindustrien.
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon osv) som ellers ville ha blitt matsvinn
- Antall produksjonsheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at matindustrien velger de indikatorene som best uttrykker status og utviklingen av matsvinn i denne sektoren, på årlig basis, og ellers velger de indikatorene som kan måles og rapporteres ved milepæler i arbeidet jf. drøftingene om mål og delmål i kap 1.5 og 1.5.1, samt kap. 4.6 og 4.6.1 under.

Arbeidsgruppen for statistikk viser til innspillet fra bransjen på dette området, med forslag på inndeling av frekvens for rapportering på ulike indikatorer:

- Årlig (tilsvarende som i ForMat):
  - Antall kg matsvinn per tonn produsert mat pr år for ulike produkter, varegrupper
  - Prosentvis fordeling av matsvinn som går til alternativ ressursutnyttelse i henhold til ressurspyramiden
  - Antall bedrifter som har gjennomført tiltak på matsvinn og eksempler på tiltak.
- I årene 2020, 2025, 2030 (tilsvarende som i sluttrapporteringen av ForMat):
  - Matsvinn fra matindustrien pr år og endring vs 2015 i antall tonn, økonomisk verdi og CO2
  - Antall kg matsvinn pr innbygger i Norge fra matindustrien

4.5 Økt ressursutnyttelse

For å følge opp definisjonen av matsvinn og punktet om at "Partene skal bidra til en best mulig ressursutnyttelse i hele verdikjeden" anbefaler Matvett at det settes ned et utvalg som kan se hvordan dette kan la seg gjøre i praksis.

Bransjen har tidligere nevnt å skjele til ressurspyramiden og et type "scorecard", jf. innspillene som kom ved innspillene til definisjonen for matsvinn.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det settes ned et utvalg som arbeider videre med å konkretisere hvordan bruk av ressurspyramiden og et "scorecard" kan benyttes som mål på best mulig ressursutnyttelse, også med tanke på å måle dette statistisk.

Innspill fra bransjen peker på at et slikt scorecard bør foreligge ved avtaleinngåelse.

4.6 Mål

Miljødirektoratet viser til forslag drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matsvinn innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

4.6.1 Delmål ulike sektorer

For matindustrien kan et delmål for de neste 3 årene innebære at det skal ha blitt etablert statistikk i tråd med anbefalingene gitt for statistikkutvikling innen denne sektoren. Siden det allerede også eksisterer et såpass godt statistikkgrunnlag her, ligger forholdene til å rette for å bestemme et konkret mål for reduksjon av matsvinn i form av tonn. Det kan også tenkes at det kan bestemmes mål for antall tiltak som etableres.

5 Anbefalinger for statistikkutvikling, grossistledet

5.1 Status

Det oppstår svært lite matsvinn i dette leddet av verdikjeden for mat i Norge basert på data fra ForMat-prosjektet. Rapporteringen fra 2015 viser i overkant av 3 000 tonn, som utgjør 1 % av det totale matsvinnet i Norge.

5.2 Statistikkutviklingsbehov

Kunnskapsgrunnlaget for denne sektoren viser at tallgrunnlaget for grossistledet i matkjeden er meget godt dekket for virksomheten i Norge, og omfatter alle varegrupper som inngår i kartleggingen av matsvinn i ForMat-prosjektet. En del varegrupper går som direktedistribusjon til butikk, og inngår følgelig i svært liten grad i statistikken for grossistledet. Siden mengden matsvinn som er dokumentert er svært lavt for dette leddet, er det neppe behov for å øke innsatsen på dette området gjennom tiltak i en kommende avtale om reduksjon av matsvinn.

5.3 Rapportering

Miljødirektoratet viser til diskusjonen innledningsvis i kap 1.6 i dette dokumentet.

I forMat-prosjektet er det etablert et system for årlig rapportering av data for matsvinn fra grossistledet.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at systemet for rapportering som er utviklet beholdes og driftes på likt nivå som under ForMat-prosjektet.

5.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

I kapittelet 1.6 drøftes hyppighet/frekvens på innrapporteringen. Matbransjen har pekt på at rapportering på alle indikatorene nevnt under ikke bør skje årlig. Enkelte indikatorer er hensiktsmessig å følge med på årlig og andre indikatorer viser utviklingstrender for sektoren i et større perspektiv.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at grossistledet kommer med forslag til hvilke indikatorer som det kan rapporteres på årlig og hvilke indikatorer som det rapporteres på med sjeldnere intervaller. For hovedårene 2020, 2025 og 2030 foreslår vi at det lages større hovedrapporter der det rapporteres også med grunnlag i de valgte indikatorene. Vi foreslår at dette forslaget vurderes og eventuelt revideres når 2020 målet skal rapporteres.

5.4 Indikatorer

Som drøftet i kap 1.6 er det pekt på at det kan være hensiktsmessig å dele indikatorene inn i nivåer, ut fra hva det er hensiktsmessig å rapportere på årlig og indikatorer som kan rapporteres på med sjeldnere intervaller. I kunnskapsgrunnlaget er det pekt på følgende indikatorer som kan benyttes av grossistledet for å rapportere utviklingen i matsvinn:

- Antall tonn matsvinn per mill NOK omsatt mat per år for ulike produkter, varegrupper og totalt for grossistledet
- Antall tonn matsvinn totalt fra grossistledet i Norge per år

- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn og ressurstap i grossistvirksomhet per år
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn og ressurstap i grossistvirksomhet per år
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra grossistledet
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon osv) som ellers ville ha blitt matsvinn
- Antall enheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at grossistledet velger de indikatorene som best uttrykker status og utviklingen av matsvinn i denne sektoren, på årlig basis, og ellers velger de indikatorene som kan måles og rapporteres ved milepæler i arbeidet jf. drøftingene om mål og delmål i kap 1.5 og 1.5.1, samt kap. 5.6 og 5.6.1 under.

Det har kommet innspill med forslag fra bransjen på inndeling av frekvens for rapportering av indikatorer:

- Årlig (tilsvarende som i ForMat):
  - Antall tonn matsvinn per mill NOK omsatt mat pr år for ulike produkter, varegrupper og totalt for grossistledet.
  - Prosentvis fordeling av matsvinn som går til alternativ ressursutnyttelse i henhold til ressurspyramiden
  - Antall enheter som har gjennomført tiltak på matsvinn og eksempler på tiltak
- I årene 2020, 2025, 2030 (tilsvarende som i sluttrapporteringen av ForMat):
  - Matsvinn fra grossistledet pr år og endring vs 2015 i antall tonn, økonomisk verdi og CO₂
  - Antall kg matsvinn pr innbygger i Norge fra grossistledet

Innspillet fra bransjen viser at Matvett på vegne av sine eiere støtter forslaget til indikatorer og foreslår inndeling av frekvens for rapportering som vist ovenfor. Videre presiserer DMF at indikatorer og frekvens bør gjelde for både grossister i dagligvarehandel og grossister i serveringsbransjen.

5.5 Økt ressursutnyttelse

For å følge opp definisjonen av matsvinn og punktet om at "Partene skal bidra til en best mulig ressursutnyttelse i hele verdikjeden" anbefaler Matvett at det settes ned et utvalg som kan se hvordan dette kan la seg gjøre i praksis.

Bransjen har tidligere nevnt å skjele til ressurspyramiden og et type "scorecard", jf. innspillene som kom ved innspillene til definisjonen for matsvinn.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det settes ned et utvalg som arbeider videre med å konkretisere hvordan bruk av ressurspyramiden og "scorecard" kan benyttes som mål på best mulig ressursutnyttelse, også med tanke på å måle dette statistisk.

Innspill fra bransjen peker på at et slikt scorecard bør foreligge ved avtaleinngåelse.

5.6 Mål

Miljødirektoratet viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matsvinn innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

5.6.1 Delmål ulike sektorer

For grossistleddet kan et delmål for de neste 3 årene innebære at statistikken opprettholdes på samme nivå som de siste årene. Og at en ellers slutter seg til et mål om et konkret mål for reduksjon av matsvinn i form av tonn eller prosent. Det kan også tenkes at det kan bestemmes mål for antall tiltak som etableres.

6 Anbefalinger for statistikkutvikling, dagligvarehandelen

6.1 Status

I dagligvarehandelen kastes det i overkant av 60 000 tonn mat. Det utgjør 17 % av total matsvinn.

6.2 Statistikkutviklingsbehov

Kunnskapsgrunnlaget peker på at data fra dagligvarehandelen er det mest komplette datasettet i ForMat-kartleggingen, og dekker et rimelig representativt statistisk utvalg av butikker i Norge både av type, størrelse og geografisk fordeling. Data for et utvalg av butikkene er tilgjengelig tilbake til 2010, mens data for alle butikkene er tilgjengelig først fra 2013.

En utfordring er at alle svinndata er i økonomisk verdi, noe som skaper problemer med å omregne til mengder målt i tonn. Det er brukt et datasett fra 2011 for å lage en modell for omregning fra verdi til tonn for de aktuelle varegruppene basert på totalt ca. 185 økonomisk viktige produkter. Dette datasettet er benyttet videre i beregninger av totalt antall tonn matsvinn gjennom å kompensere for konsumprisindeks for hver varegruppe. I tillegg er matvaretabellen benyttet for å beregne gjennomsnittlig andel spiselige deler av produkter i hver varegruppe.

Det er behov for å gjennomgå normtallene som ble utviklet i 2011 ved oppstarten av ForMat-prosjektet for vekt og kostnader per enhet, som grunnlag for å beregne vekten av svinnet basert på økonomisk verdi. Alternativt kan kjedene muligens registrere vekt i tillegg til pris på det som blir svinnet fra butikk, noe som ville gjøre det både enklere og sikrere å lage statistikk for matsvinn fra dagligvareledet basert på vekt.

Det kan også vurderes om antall butikker kan økes, siden flere av dagligvarekjedene sitter på data for flere butikker enn det som inngår i dagens utvalg. Endelig er det ønskelig å få oversikt over hvor mye som går til redistribusjon fra butikkledet, god oversikt over retur av varer til produsent (særlig bakerverer) og hvor mye som går til dyrefôr.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det foretas en gjennomgang av normtallene som ble utviklet i 2011 ved oppstarten av ForMat-prosjektet for vekt og kostnader per enhet, som grunnlag for å beregne vekten av svinnet basert på økonomisk verdi. Videre kan det vurderes om antall butikker i utvalget kan økes. Et område som trenger utvikling er å få oversikt over hvor mye som går til redistribusjon fra butikkledet, god oversikt over retur av varer til produsent (særlig bakerverer) og hvor mye som går til dyrefôr. Videre at rapportering og kartleggingen av matsvinn opprettholdes på likt nivå som det har blitt gjort under ForMat-prosjektet.

I innspill på dette dokumentet fra bransjen, presiseres det at den overskuddsmaten som går til veldedige formål bør registreres hos Matsentralen og ikke i butikk. Det påpekes også at dagligvarehandelens innføring av nedprisede varer med kort holdbarhet har redusert potensialet fra handelen til matsentraler betydelig. I tillegg pekes det på at for dagligvarehandelen registreres svinn i kroner, og at det er den faktoren som legges til grunn ved omregning både til kilo og CO₂.

6.3 Rapportering

Miljødirektoratet viser til diskusjonen innledningsvis i kap 1.6 i dette dokumentet.

I forMat-prosjektet er det etablert et system for rapportering av data for matindustri, grossist og dagligvareledet.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at systemet for rapportering som er utviklet beholdes og videreutvikles i tråd med anbefalingene nevnt under statikkutviklingsbehov.

6.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

I kapittelet 1.6 drøftes hyppighet/frekvens på innrapporteringen. Matbransjen har pekt på at rapportering på alle indikatorene nevnt under, ikke bør skje årlig. Enkelte indikatorer er hensiktsmessig å følge med på årlig og andre indikatorer viser utviklingstrender for sektoren i et større perspektiv.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at dagligvarehandelen kommer med forslag til hvilke indikatorer som det kan rapporteres på årlig og hvilke indikatorer som det rapporteres på med sjeldnere intervaller. For hovedårene 2020, 2025 og 2030 foreslår vi at det lages større hovedrapporter der det rapporteres også med grunnlag i de valgte indikatorene. Vi foreslår at dette forslaget vurderes og eventuelt revideres når 2020 målet skal rapporteres.

6.4 Indikatorer

Som drøftet i kap 1.6 er det pekt på at det kan være hensiktsmessig å dele indikatorene inn i nivåer, ut fra hva det er hensiktsmessig å rapportere på årlig og indikatorer som kan rapporteres på med sjeldnere intervaller. I kunnskapsgrunnlaget er det pekt på følgende indikatorer som kan benyttes av dagligvarehandelen for å rapportere utviklingen i matsvinn:

- Antall tonn matsvinn per mill NOK omsatt mat per år for ulike produkter, varegrupper og totalt for dagligvarehandel.
- Antall tonn matsvinn totalt fra dagligvareledet i Norge per år.
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn og ressurstap i dagligvarehandelen per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn og ressurstap i dagligvarehandelen per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra dagligvarehandel.
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/tonn produksjon for ulike varegrupper og totalt
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon, ingredienser i matvarer, industriproduksjon osv) som ellers ville ha blitt matsvinn.
- Antall enheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at dagligvarehandelen velger de indikatorene som best uttrykker status og utviklingen av matsvinn i denne sektoren, på årlig basis, og ellers velger de indikatorene som kan måles og rapporteres ved milepæler i arbeidet jf. drøftingene om mål og delmål i kap. 1.5 og 1.5.1, samt kap. 6.6 og 6.6.1 under.

I innspill fra bransjen til dette dokumentet foreslås det en inndeling og frekvens for rapportering av indikatorer:

- Årlig (tilsvarende som i ForMat):
  - Antall tonn matsvinn per mill NOK omsatt mat pr år for ulike produkter, varegrupper og totalt for dagligvarehandelen.
  - Prosentvis fordeling av matsvinn som går til alternativ ressursutnyttelse i henhold til ressurspyramiden
  - Antall enheter som har gjennomført tiltak på matsvinn og eksempler på tiltak

- I årene 2020, 2025, 2030 (tilsvarende som i sluttrapporteringen av ForMat):
  - Matsvinn fra dagligvarehandelen pr år og endring vs 2015 i antall tonn, økonomisk verdi og CO2
  - Antall kg matsvinn pr innbygger i Norge fra dagligvarehandelen

6.5 Økt ressursutnyttelse

For å følge opp definisjonen av matsvinn og punktet om at "Partene skal bidra til en best mulig ressursutnyttelse i hele verdikjeden" anbefaler Matvett at det settes ned et utvalg som kan se hvordan dette kan la seg gjøre i praksis.

Bransjen har tidligere nevnt å skjele til ressurspyramiden og et type "scorecard", jf. innspillene som kom ved innspillene til definisjonen for matsvinn.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det settes ned et utvalg som arbeider videre med å konkretisere hvordan bruk av ressurspyramiden og "scorecard" kan benyttes som mål på best mulig ressursutnyttelse, også med tanke på å måle dette statistisk.

Innspill fra bransjen peker på at et slikt scorecard bør foreligge ved avtaleinngåelse.

6.6 Mål

Arbeidsgruppen for statistikk viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matavfall innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

6.6.1 Delmål ulike sektorer

For dagligvareledet kan et delmål for de neste 3 årene innebære at statistikken som er etablert opprettholdes på samme nivå og med samme kvalitet som under ForMat-prosjektet. Siden det allerede også eksisterer et såpass godt statistikkgrunnlag her, ligger forholdene til å rette for å bestemme et konkret mål for reduksjon av matsvinn i form av tonn. Det kan også tenkes at det kan bestemmes mål for antall tiltak som etableres.

7 Anbefalinger for statistikkutvikling, serverings- og overnattingsbransjen

7.1 Status

Kunnskapsgrunnlaget peker på at det per i dag foreligger kun et estimat over mengde matsvinn som oppstår i serveringsbransjen i Norge fra et nordisk pilotprosjekt i 2012, som anslo årlig matsvinn til 80-140 000 tonn per år (Martinsen et al 2012). I tillegg foreligger det foreløpige resultater fra pilotprosjekter i regi av NHO Reiseliv, Matvett, Fredrikstad kommune og Østfoldforskning som har dokumentert matsvinn totalt og andel matsvinn av totalt matavfall fra et utvalg bedrifter innenfor catering- og hotellbransjen og fra offentlige storkjøkken i Fredrikstad.

7.1.1 Øke datagrunnlaget ved å inkludere kiosk, bensin og service

Det blir pekt på i innspillsrunden til dette dokumentet at datagrunnlaget fra serverings- og overnattingsbransjen bør utvides ved at bransjene kiosk, bensin og øvrig servicevirksomhet bør inkluderes i fremtidig statikk-kartlegging av matsvinn.

7.2 Statistikkutviklingsbehov

Per i dag foreligger det ikke samlet statistikk for mengde matsvinn som oppstår i serveringsbransjen i Norge, men det er tatt initiativ via NHO Reiseliv og Matvett om å få slike data tilgjengelig. Bransjen er stor og med et stort antall svært små og i mange tilfeller uavhengige virksomheter, noe som gjør det vanskeligere å få oversikt over matsvinnet. Det antas også at variasjonen mellom ulike virksomheter er betydelig, avhengig av hva slags type mat som serveres, hvordan det serveres og hvor gode rutiner virksomheten har på planlegging av måltider og styring av serveringsvirksomheten.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det utvikles statistikk for denne sektoren i tråd med de foreslåtte overordnede delmålene foreslått i dette dokumentet.

7.3 Rapportering

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at pilot-prosjektet som er startet opp i serverings- og overnattingsbransjen beholdes og videreutvikles i tråd med anbefalingene nevnt under statistikkutviklingsbehov. Det anbefales at det under denne pilotfasen bestemmes hvilke indikatorer som er egnet til årlig rapportering. Miljødirektoratet viser til diskusjonen innledningsvis i kap 1.6 i dette dokumentet

7.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

I kapittelet 1.6 drøftes hyppighet/frekvens på innrapporteringen. Matbransjen har pekt på at rapportering på alle indikatorene nevnt under ikke bør skje årlig. Enkelte indikatorer er hensiktsmessig å følge med på årlig og andre indikatorer viser utviklingstrender for sektoren i et større perspektiv.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at serverings- og overnattingsbransjen kommer med forslag til hvilke indikatorer som det kan rapporteres på årlig og hvilke indikatorer som det rapporteres på med sjeldnere intervaller. For hovedårene 2020, 2025 og 2030 foreslår vi at det lages større hovedrapporter der det rapporteres også med grunnlag i de valgte indikatorene. Vi foreslår at dette forslaget vurderes og eventuelt revideres når 2020 målet skal rapporteres.

7.4 Indikatorer

Som drøftet i kap 1.6 er det pekt på at det kan være hensiktsmessig å dele indikatorene inn i nivåer, ut fra hva det er hensiktsmessig å rapportere på årlig og indikatorer som kan rapporteres på med sjeldnere intervaller. I kunnskapsgrunnlaget er det pekt på følgende indikatorer som kan benyttes av serverings- og overnattingsbransjen for å rapportere utviklingen i matsvinn:

- Antall kg matsvinn per mill NOK omsatt eller per 1000 måltider servert per år totalt for serveringsbransjen.
- Antall tonn matsvinn totalt fra serveringsbransjen i Norge per år.
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn og ressurstap i serveringsbransjen per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn og ressurstap i serveringsbransjen per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Antall kg matsvinn per innbygger i Norge totalt fra serveringsbransjen
- Prosent endring over tid i kg matsvinn per mill NOK omsatt eller per 1000 måltider servert totalt.
- Antall tonn mat som går til alternativ produksjon/behandling (redistribusjon) som ellers ville ha blitt matsvinn.
- Antall enheter som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at serverings- og overnattingsbransjen velger de indikatorene som best uttrykker status og utviklingen av matsvinn i denne sektoren, på årlig basis, og ellers velger de indikatorene som kan måles og rapporteres ved milepæler i arbeidet jf. drøftingene om mål og delmål i kap 1.5 og 1.5.1, samt kap. 7.6 og 7.6.1 under.

I innspill fra bransjen til dette dokumentet foreslås det en inndeling og frekvens for rapportering av indikatorer:

- Årlig (tilsvarende som i ForMat):
  - Antall tonn matsvinn per mill NOK omsatt eller per 1000 måltider servert/gjest pr år for serveringsbransjen.
  - Prosentvis fordeling av matsvinn som går til alternativ ressursutnyttelse i henhold til ressurspyramiden
  - Antall enheter som har gjennomført tiltak på matsvinn og eksempler på tiltak
- I årene 2020, 2025, 2030 (tilsvarende som i sluttrapporteringen av ForMat):
  - Matsvinn fra serveringsbransjen pr år og endring vs 2015 i antall tonn, økonomisk verdi og CO2
  - Antall kg matsvinn pr innbygger i Norge fra serveringsbransjen

7.5 Økt ressursutnyttelse

For å følge opp definisjonen av matsvinn og punktet om at "Partene skal bidra til en best mulig ressursutnyttelse i hele verdikjeden" anbefaler Matvett at det settes ned et utvalg som kan se hvordan dette kan la seg gjøre i praksis.

Bransjen har tidligere nevnt å skjele til ressurspyramiden og et type "scorecard", jf. innspillene som kom ved innspillene til definisjonen for matsvinn.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at det settes ned et utvalg som arbeider videre med å konkretisere hvordan bruk av ressurspyramiden og "scorecard" kan benyttes som mål på best mulig ressursutnyttelse, også med tanke på å måle dette statistisk.

Innspill fra bransjen peker på at et slikt scorecard bør foreligge ved avtaleinngåelse.

7.6 Mål

Arbeidsgruppen for statistikk viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matavfall innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

7.6.1 Delmål ulike sektorer

For serverings- og overnattingsbransjen kan et delmål for de neste 3 årene innebære å styrke og videreutvikle de initiativene som er nevnt under statistikkutviklingsbehov. Det kan også tenkes at det kan bestemmes mål for antall tiltak som etableres.

8 Anbefalinger for statistikkutvikling, forbruker/husholdninger

8.1 Status

Beregningene over hvor mye mat vi kaster i Norge viser at mengden matsvinn totalt for hele verdikjeden (unntatt primærleddet og serveringssektoren) var 68,7 kg per innbygger eller 355 000 tonn i 2015. Mesteparten av matsvinnet i 2015 i verdikjeden for mat oppsto hos husholdningene der ca. 217 500 tonn (61%) ble kastet, eller 42,1 kg per innbygger.

Kunnskapsgrunnlaget peker på at det foreligger relativt sett meget god statistikk for husholdningsleddet over våtorganisk avfall og matavfall som meldes inn av hver kommune årlig til SSB via Kostra-statistikken. Denne statistikken etableres ved at hver kommune selv eller via interkommunale avfallsselskap melder inn egne data til SSB. Kommuner som sorterer ut våtorganisk avfall har som regel oversikt over hvor mange tonn som blir samlet inn av slikt avfall fra husholdningene hvert år, ved at vekten av avfallet på hver bil registreres ved mottak. I kommuner der matavfall er en del av restavfallsfraksjonen fra husholdninger, så blir restavfallet veid og registrert hver gang renovasjonsbilen leverer avfallet til behandling. I slike tilfeller bruker gjerne kommunene plukkanalyser for å fastlegge hvor stor andel av restavfallet som normalt er matavfall, og bruker dette som indikatorer (normtall) for å beregne mengden matavfall i restavfallet gjennom et år.

Hva gjelder matsvinn så er ikke dette en del av avfallsregnskapet for husholdningene per i dag, og mengder og sammensetning av matsvinn har derfor i ForMat-prosjektet blitt kartlagt gjennom detaljerte plukkanalyser og beregnet spesifikt i et eget prosjekt (se kunnskapsgrunnlaget kap 10.2). Dette prosjektet baserte seg på en kombinasjon av tre ulike metoder og datagrunnlag.

8.2 Statistikkutviklingsbehov

Kunnskapsgrunnlaget peker på behovet for at flere kommuner gjør årlige plukkanalyser av avfall fra husholdningene, og at det skiller mellom matsvinn og annet matavfall. Dette for å styrke datarepresentativiteten. I tillegg bør det vurderes å invitere et antall kommuner til å gjennomføre detaljerte plukkanalyser for å få frem sammensetning av matsvinnet ned på varegruppenivå.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at flere kommuner blir med i statistikkgrunnlaget for kartlegging av matsvinn. Partene må bestemme hvordan dette arbeidet skal organiseres og gjennomføres.

I innspillene til dette dokumentet pekes det på fra Matvett at det bør utarbeides et kostnadsestimat og avklares hvem som blir ansvarlig for å sikre at kommunene bidrar med ovennevnte plukkanalyser. DMF presiserer at kostnad til utvikling og oppfølging av statistikk på forbrukerleddet er myndighetenes ansvar. Innspill fra BLD viser til at sektoransvaret for å registrere husholdningsavfall, og at valg av indikatorene som er listet opp i kap. 8 først og fremst bør drøftes av de fagmyndighetene som har sektoransvaret.

8.3 Rapportering

Det finnes fagmiljøer i Norge som kan bidra med opplæring/utføring av plukkanalyser for matsvinn. Mepex AS har blant annet bistått Østfoldforskning med å fremskaffe data på matsvinn i matavfall og restavfall fra kommuner under ForMat-prosjektet. I tillegg har Avfall Norge en veileder for

hvordan plukkanalyser kan utføres⁷. Data fra plukkanalyse kan rapporteres inn via kommunenes KOSTRA statistikk. En sentral aktør kan få i oppdrag å sammenstille dataene, analysere og oppskalere disse til nasjonalt nivå. Her kan f.eks. SSB være en aktør for et slikt oppdrag. Imidlertid fordrer det at SSB kan sette av ressurser til et slikt statistikkarbeid som igjen innebærer prioritering mellom hva det skal dannes statistikk på. Andre modeller for organisering av statistikkutvikling, rapportering og analysing av data er drøftet i kap. 1.7 i dette dokumentet.

Kunnskapsgrunnlaget peker på at plukkanalyser for matsvinn bør suppleres av forbrukerstudier slik at en får større kunnskap om årsaker til at en kaster mat og hvilke varegrupper som kastets. I ForMat-prosjektet ble det gjennomført 2 ulike undersøkelser blant 1000 forbrukere. I det ene prosjektet ble det spurt om de hadde kastet ulike typer matvarer forrige uke og dersom svaret var ja, ble de også spurt om hva som var viktigste årsak til at maten ble kastet. I det andre utvalget ble 1 000 forbrukere stilt en rekke spørsmål omkring adferd og holdninger knyttet til planlegging, innkjøp, transport og lagring av mat, måltider, emballering og datomerking, behandling av matrester og hvorvidt forbrukerne kastet mer eller mindre mat sammenliknet med tidligere år.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at flere kommuner gjennomfører detaljerte plukkanalyser for å få frem sammensetning av matsvinnet ned på varegruppenivå. Plukkanalysene bør suppleres med spørreundersøkelser slik det er gjort i ForMat prosjektet. Dette vil gi mer dybdekunnskap om hva som kastes og hvorfor.

I innspill fra BLD, og med referanse til anbefalingen gjengitt i avsnittet over om at plukkanalyser bør suppleres med forbrukerstudier, så gis det støtte til en slik supplerende undersøkelse. De peker på at som et utgangspunkt kan det være hensiktsmessig å ha i det minste årlige forbrukerstudier og er et type tiltak som BLD kan ha mulighet til å være med på å finansiere – uten at det kan gis noen løfter om eventuell finansiering, og det fremholdes at dette kan være et tiltak der flere departementer kan samarbeide, f.eks. KLD, BLD og HOD.

8.3.1 Hyppighet/frekvens innrapportering

Miljødirektoratet viser til diskusjonen i kap 1.6 innledningsvis i dette dokumentet der hyppighet/frekvens på innrapporteringen drøftes. Der foreslås det en anbefaling som gjelder alle sektorer i verdikjeden for mat:

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at 2020, 2025 og 2030 blir år der det rapporteres på større utviklingstrekk og måloppnåelse totalt, mens at det i årene i mellomtiden sammenstilles mindre omfattende sektorvise rapporter på data om matsvinn som virksomhetene registrerer.

8.4 Kostnader for innsamling av data

Kostnadene til gjennomføring av plukkanalyser for å dokumentere andelen matsvinn i våtorganisk avfall/matavfall kan inngå som et element i plukkanalyser som likevel blir gjennomført av flere kommuner på årlig basis. Dette vil i de fleste tilfeller ikke medføre store ekstrakostnader. Mer detaljerte analyser av sammensetningen av matsvinnet krever ekstra sortering og vil føre til merkostnader for kommuner som gjennomfører slike.

⁷ <http://www.avfallnorge.no/artikkel.cfm?pArticleId=40158&pArticleCollectionId=3918>

I veilederen er det anbefalt at kommunene skal analysere innholdet i restavfallet; i matsvinn, matavfall og våtorganisk avfall, og om mulig også sortere ned på varegruppenivå.

8.5 Indikatorer

Kommende an på hvilket formål en ønsker å bruke forholdstallene til, vil ulike indikatorer uttrykke forskjellige dimensjoner ved matsvinnet. Skal det i fremtiden for eksempel startes en rapportering på matsvinnet i Norge, vil en naturlig indikator å bruke være mengde matsvinn per innbygger. Dette kan brytes ned på varegruppenivå, dersom slik statistikk fra plukkanalyser er innhentet.

I kunnskapsgrunnlaget er det pekt på følgende indikatorer som kan benyttes for å måle status og utviklingstrender for matsvinn i forbrukerleddet i Norge:

- Antall tonn matsvinn per innbygger fra husholdningene og evt fordelt på ulike varegrupper.
- Antall tonn matsvinn totalt fra husholdningene i Norge per år.
- Økonomisk verdi målt i millioner kroner for total mengde matsvinn og ressurstap i husholdningene per år.
- Miljøeffekt målt i klimagassutslipp for total mengde matsvinn og ressurstap i husholdningene per år, basert på data fra livsløpsanalyser.
- Prosent endring over tid i kg matsvinn/innbygger totalt og evt for ulike varegrupper.
- Antall kommuner som har gjennomført tiltak for å redusere matsvinnet per år og med eksempler på hvilke tiltak som er gjennomført og effekter av disse.

Arbeidsgruppen for statistikk anbefaler at partene som representerer forbrukerleddet velger de indikatorene som best uttrykker status og utviklingen av matsvinn på årlig basis, og ellers velger de indikatorene som kan måles og rapporteres ved milepæler i arbeidet jf. drøftingene om mål og delmål i kap 1.5 og 1.5.1.

I innspill til dette dokumentet er det kommet forslag fra Matvett om inndeling av indikatorer etter frekvens på innrapportering:

- Årlig (tilsvarende som i ForMat):
  - Holdninger og adferd til matkasting (som i ForMat)
  - Antall kommuner som har gjennomført tiltak og eksempler på tiltak
- I årene 2020, 2025, 2030 (tilsvarende som i sluttrapporteringen av ForMat):
  - Matsvinn fra forbrukerleddet pr år og endring vs 2015 i antall tonn, økonomisk verdi og CO₂
  - Antall kg matsvinn pr innbygger i Norge fra forbruker

8.6 Mål

Arbeidsgruppen for statistikk viser til forslaget drøftet innledningsvis om at en kommende avtale om reduksjon av matsvinn kan ha som mål å slutte seg til FNs bærekraftsmål om 50 % reduksjon av matavfall innen 2030 og at det kan være hensiktsmessig å innføre sektorvise delmål.

8.6.1 Delmål

Resultater fra ForMat-prosjektet viste en utvikling i reduksjon av matsvinn fra oppstarten i 2010 til slutt i 2016. Matsvinnet i husholdningen ble redusert med 12 500 tonn fra 2010 til 2015, tilsvarende en reduksjon på 5 %.

Et delmål for forbrukerleddet kan være for eksempel bestå av en blanding av statistikkutviklingsmål, men også mål for hvor stor reduksjon en ønsker å ha oppnådd innen en viss tid. Her vises det til de overordnede delmålene som er foreslått i kap. 1.5 innledningsvis i dette dokumentet.

